

Obsah

			Zanedbávanie každodennej estetiky I	26	Význam každodennej estetiky II	76
			1) Estetika sústredená-na-umenie	30	1) Environmentálny význam každodennej estetiky	80
			<i>i) Umenie ako model pre estetický objekt</i>	30	<i>i) Živočích</i>	80
			<i>ii) Charakteristiky paradigmatického umenia</i>	34	<i>ii) Krajina</i>	83
			<i>iii) Rozšírený záber estetiky sústredenej-na-umenie</i>	44	<i>iii) Vybudované životné prostredie a spotrebný tovar</i>	86
			2) Estetika založená-na- -špeciálnej-skúsenosti	57	2) Zelená estetika	89
			<i>i) Estetický postoj a estetická skúsenosť</i>	57	<i>i) Moc estetického</i>	90
			<i>ii) Limity estetiky založenej-na-špeciálnej- -skúsenosti</i>	59	<i>ii) Estetika krajiny v Spojených štátoch amerických</i>	93
			<i>iii) Obyčajná skúsenosť každodenného života</i>	62	<i>iii) Zelená estetika – príroda</i>	96
					<i>iv) Zelená estetika – artefakty</i>	102
					<i>v) Limity zelenej estetiky?</i>	113
Predhovor k slovenskému vydaniu	8					
PodĎakovanie	12					
Úvod	16					

		Každodenné estetické kvality a pominuteľnosť IV	180
Estetika osobitých charakteristík a okolia III	130	1) „Čistý“, „špinavý“, „upravený“, „neporiadny“, „organizovaný“, „dezorganizovaný“	183
1) Estetika osobitých charakteristík	132	i) Zanedbávanie každodenných estetických kvalít	183
i) Európska estetika osemnásteho storočia	132	ii) Konštruovanie každodenných estetických kvalít	185
ii) Estetika vzácneho a nezvyčajného	135	iii) Relevancia funkčnosti	189
iii) Príklady z japonskej estetikej tradície	137	iv) Odraz charakteru osoby a morálnych hodnôt	191
iv) „Pravdivosť materiálov“	142	v) Pozitívna hodnota neporiadku	194
2) Estetika okolia	144	2) Starnúci vzhľad	202
i) Vytváranie okolia	144	i) Senzuálne kvality zostarnutého povrchu	202
ii) Japonské estetické oceňovanie okolia	148	ii) Asocianistické prístupy k zostarnutému vzhľadu	207
3) Dôsledky estetiky osobitých charakteristík a okolia	152	iii) Estetizácia pominuteľnosti	212
i) Expanzia estetického horizontu	152	iv) Limity estetizácie pominuteľnosti	217
ii) Pokora medzi dizajnérami a umelcami	156		
iii) Limity estetiky okolia	161		

Morálno-estetické súdy artefaktov V	240
1) Morálno-estetické súdy	243
2) Príklady zo súčasných estetických a dizajnerských diskurzov	248
i) Vhodnosť osobného vzhľadu	248
ii) Environmentálny trň v oku	249
iii) Dizajnovanie špecifických potrieb	253
3) Dizajn responzívny k telesnej skúsenosti	255
4) Citlivosť dizajnu voči časovej dimenzii skúsenosti	260
i) Japonský dizajn priestoru	261
ii) Japonské servírovanie jedla	262
iii) Japonský obalový dizajn	265
5) Estetické vyjadrenie morálnych hodnôt	266
6) Význam morálno-estetických súdov v každodennom živote	270

Záver 282

Doslov 294

Bibliografia 306

Index 320

Predhovor k slovenskému vydaniu

Knihu *Každodenná estetika* som začala písať pred takmer dvadsiatimi rokmi. Ukončila som ju v nádeji, že „otvorí dvere ďalším dobrodružstvám do najobyčajnejšej, najvšednejšej časti nášho života“. Som vďačná, že toto želanie sa nielenže naplnilo, ale ďaleko presiahlo všetky moje očakávania. S radosťou konštatujem, že moje ponímanie každodennej estetiky zarezonovalo medzi estetikmi a estetičkami, ale tiež medzi odborníkmi a praktikmi pôsobiacimi v rôznych iných oblastiach: umení, architektúre, dizajne, divadle, pedagogike, medicíne, psychológii a environmentalistike. Vydali sa skúmať estetické dimenzie vlastných profesií, pričom aplikovali podnety z každodennej estetiky do svojej praxe a projektov. Ich spoločné úsilie prispelo k etablovaniu každodennej estetiky ako samostatnej subdisciplíny v rámci estetického diskurzu.

Skúmanie estetiky prítomnej v našom domácom, susedskom a pracovnom životnom prostredí, v rôznych predmetoch dennej potreby, v spoločenských vzťahoch a interakciách, ako aj v mnohých činnostiach, v ktorých sa angažujeme pri manažmente každodenného života, nás neprivádza iba k doposiaľ skrytým a nepovšimnutým estetickým pokladom. Čo je dôležitejšie, začíname si uvedomovať, ako estetické hľadiská získavajú moc nad našimi rozhodnutiami a činmi, osobnými aj kolektívnymi, ktoré ovplyvňujú a niekedy dokonca určujú kvalitu života a stav sveta, či už k lepšiemu alebo horšiemu. Moju vlastnú cestu ku každodennej estetike do značnej miery motivovalo práve objavovanie tejto moci estetického v našom každodennom živote, pretože všetci sa podieľame na projekte svetatvorby, či už si to uvedomujeme alebo nie. V mojich nasledujúcich knihách *Aesthetics of the Familiar: Everyday Life and World-Making* [Estetika známeho: Každodenný život a svetatvorba, 2017] a *Aesthetics of Care: Practice in Everyday Life* [Estetika starostlivosti: Prax v každodennom živote, 2022] sa tieto témy pokúšam ďalej rozvíjať, pričom nabádam, aby sme sa v tomto projekte angažovali, a zároveň pripomínam túto nesmiernu zodpovednosť. Obzvlášť mi záleží na tom, aby som rozptýlila nešťastné konotácie estetiky ako zbytočnej ozdoby a vyumelkovanej dekorácie. Zároveň nás chcem povzbudiť k tomu, aby sme sa angažovali v takom druhu filozofického myslenia, ktoré nie je iba jednoduchým pojmovým cvičením. Som odhodlaná ukázať, že estetika má skutočný význam pre náš život.

Ponímanie „každodenného“ variuje nielen na osobnej, kultúrnej a geografickej úrovni, ale je aj časovo fluidné. V priebehu osemnástich

rokov od vydania knihy sa naše životy dramaticky transformovali prostredníctvom technologických výtvarných, počnúc 3D tlačou, samočistiacimi materiálmi, autonómnymi autami a cestami do vesmíru až po rozmach umelej inteligencie. Zároveň sa, žiaľ, stal svet menej stabilným v dôsledku politických konfliktov a klimatickej zmeny. Teraz čelíme deštrukcii domáceho prostredia, istoty živobytia a dennodenných rutín, čo v súčasnosti hlboko zasiahlo do každodenného života mnohých ľudí.

Uprostred týchto dramatických zmien a otrasov však zostal nezmenený jeden podstatný fakt, a síce, že my ľudia sme naďalej telesné a zmyslové bytosti so základnými fyzickými, psychologickými a estetickými potrebami, pričom svoje životy usmerňujeme v neustálej interakcii so životným prostredím. Každodenná estetika potrebuje reagovať na meniace sa podmienky každodenného života ľudí tým, že aj sama bude prechádzať vývojom. Nikdy nebude dokončeným dielom.

Som vďačná Jozefovi Kovalčíkovi za to, že sa ujal prekladu tejto práce. Z vlastnej skúsenosti s prekladom japonských textov do angličtiny a naopak veľmi dobre viem, koľko času a intenzívneho úsilia si vyžaduje prekladanie. Naozaj som nadšená, že sa moja práca stáva teraz dostupnou slovenským čitateľkám a čitateľom. Aj keď je moja perspektíva limitovaná angloamerickým diskurzom a japonskou výchovou, verím, že význam každodennej estetiky presiahne tieto obmedzenia, pričom za bohatú odmenu budem považovať, ak čitatelia a čitateľky využijú túto knihu ako podnet na zamyslenie nad vlastným životom, profesiou, spoločnosťou a kultúrnym prostredím.

Júl 2025